

Lyst(op)læsning

Forførende højtlesning og bogromantik med Jane Austen og Blanche Stories

I Jane Austens *Mansfield Park* (1814) er højtlesning en farlig og forførende forteelse. Romanens unge hovedperson, Fanny Price, bliver således dybt betaget, når hun hører sin bejler, Mr. Crawford, læse op af Shakespeares *Henry VIII*:

“ She could not abstract her mind five minutes: she was forced to listen; his reading was capital, and her pleasure in good reading extreme. To good reading, she had been long used: her uncle read well, her cousins all, Edmund very well, but in Mr. Crawford’s reading there was a variety of excellence beyond what she had ever met with. (Austen 2012, 379)

Crawfords oplæsning er kendetegnet ved en “variety of excellence”, indlevelse og indføling i karaktererne: “he could always alight, at will, on the best scene, or the best speeches of each; and whether it were dignity, or pride, or tenderness, or remorse, or whatever were to be expressed, he could do it with equal beauty. It was truly dramatic” (Austen 2012, 379). Denne dramatiske performance henfører Fanny:

“ she gradually slackened in the needle-work, which, in the beginning, seemed to occupy her totally [...], it fell from her hand while she sat motionless over it, and at last [...] the eyes which had appeared so studiously to avoid him throughout the day, were turned and fixed on Crawford, fixed on him for minutes, fixed on him, in short, till the attraction drew Crawford’s upon her, and the book was closed... (Austen 2012, 380)

Højtlesningen distraherer i en grad, så Fanny glemmer sit arbejde, idet hun i stedet fokuserer på den charmerende performer Crawford, som på sin side har sat sig for at forføre hende med sin Shakespeare-læsning. Passagen er typisk for Austens forfatterskab, hvor læsning og bøger ofte er centrale motiver i fortællinger om forførelse, kærlighed og ægteskab, og for *Mansfield Park* i særdeleshed, som gennemgående danner ramme for en diskussion om forholdet mellem (op)læsning og skuespil (se f.eks. Kelly; Marzec). Specifikt i forbindelse med *Passages* romance-nummer er

passagen også interessant som udgangspunkt for en bredere diskussion om oplæsningens romantiske – forførende – potentiale.

Oplæsning som noget, der distraherer og forfører, går igen i den moderne debat om lydlitteratur og lydbøger – særligt i forbindelse med romantisk og erotisk fiktion. Lydbogen har fået en renæssance de seneste år, og blandt de mest populære genrer i formatet er romance og de beslægtede genrer erotik og feelgood. Denne udvikling afspejles bl.a. i, at flere forlag og streamingtjenester satser på romantisk og erotisk fiktion i lydformat, ligesom genren er stor blandt litterære tekster, som skrives specifikt til lyd (Kjær; Sundén og Linkis). Denne artikel handler om denne tendens: hvordan lydbogsformatet og oplæsningen er med til at forme moderne forestillinger om romance og den romantiske fortælling. Mit fokus er dels på nye romantiske tekster, skrevet specifikt til lydformatet, dels på ældre litterære tekster, som “remedieres” og romantiseres gennem indlæsningen, på samme måde som Austens Mr. Crawford performer den vel i moderne forstand ikke særligt romantiske *Henry VIII* med forførende indlevelse og dramatisering. Konkret fokuserer jeg på den svenske lydromantik-app *Blanche Stories*, som blev grundlagt i 2020, og som producerer og udgiver romantiske og erotiske fortællinger specifikt til lydmediet.

Blanche er én blandt flere apps med dette fokus, som for nyligt er blevet introduceret på såvel det skandinaviske som det anglofone marked og er særligt interessant, fordi der er tale om et mere niche-præget og kurateret romantisk indhold end det, man finder på den gængse streamingtjeneste, tilpasset en kvindelig målgruppe og med erklæret fokus på at fremme kvinders nydelse og velvære.¹ Således bliver appens produktioner eksempler på, hvordan den romantiske litteratur i lydformat formes, ikke bare af formatet selv, selve oplæsningen og lyddimensionen, men også af en bestemt læsergruppe og af de nye måder at bruge litteratur på, som er forbundet med lydformatet. Ved at fokusere på Blanches produktioner af såvel nye som ældre tekster vil jeg sige noget om, hvordan romance-genren aktuelt udvikles i samspil med det nye format og det digitale medielandskab – samtidig med, at denne udvikling også giver os anledning til at vende tilbage med et nyt blik på de litterære klassikere og på de mere eller mindre forførende højtlesningspraksisser, som allerede tematiseres hos Austen.²

Efter en kort introduktion til forholdet mellem romance-genren og lydbogsformatet ser jeg først nærmere på udvalgte nye romantiske tekster skrevet til lyd, på *Blanche Stories* og derefter på appens serie med lydbogsversioner af udvalgte passager i litterære klassikere og berømte kærlighedsbreve.³ Jeg vender afsluttende tilbage til (lydversioner af) *Mansfield Park* for at diskutere, hvordan Austen og hendes perspektiv på højtlesning kan bringes i spil i forhold til moderne romance-læsning, eller lytning, og i forhold til Blanche og den måde, appen producerer, præsenterer og romantiserer sine lydfortællinger på.

Romance og lydbøger: et perfekt match?

Forbindelsen mellem romance-genren og lydbogsformatet er interessant, fordi de to former, genren og formatet, deler en lavstatus i den litterære kultur: Begge er ofte forbundet med populærkultur, dårlig smag eller kiosklitteratur (eller hvad vi

måske, i samtidens litterære kultur, kan kalde streaminglitteratur), som igen forbindes med læsning af alle de forkerte grunde og på alle de forkerte måder: alt fra eskapisme og distraherende underholdning til nydelse og lystlæsning i bogstaveligste forstand – langt fra den fordybelse eller analytiske opmærksomhed, som længe har været dyrket som idealet for læsning i den trykte bogs kultur.

Romance-genren, som er den ældste af de to, kan spore sit dårlige ry tilbage til begyndelsen af det 19. århundrede. Genren føres ofte tilbage til de tidligste romaner, såsom Samuel Richardsons *Pamela* (1740) og senere Austens romaner, og kom således frem samtidig med, at læsning generelt blev populariseret (Persson). Især kvinder var iblandt de nye (fiktions)læsere, hvorfor romaner i det hele taget ansås som “kvindelitteratur”, og de sentimentale kærlighedshistorier, som blev populære i 1800-tallet, i særdeleshed fremstilledes som tidsspild og virkelighedsflugt (Simons; Abrahamsson 2018). Den klassiske litteraturhistoriske reference på dette billede er Gustave Flauberts *Madame Bovary*, der “forlæser” sig på tidens sentimentale fortællinger, som leder hende i uføre (Abrahamsson 2018, 16). Genrens videre udvikling og popularisering op gennem det 20. århundrede ændrede ikke ved den grundlæggende negative forestilling om romancen og dens læsere, og brands som Harlequin-serien, med de berygtede kulørte forsider og et markedskoncept, der gik ud på at sælge bøger på samme måde, som var det sæbe eller dåsemad, cementerede dens status som “kiosklitteratur” (Radway, 39).

I de seneste årtier har romance-forskningen problematiseret det stereotype billede af genren og dens publikum.⁴ Måske mest centralt står Janice Radway, som i sin *Reading the Romance* (1984) søgte at nuancere billedet af romance-læserne. I sit studie af en gruppe romance-læsende kvinder konkluderer hun, at det at læse romance nok fungerer som en “flugt” fra hverdagsliv og familieforpligtelser, men netop dermed bliver det også frigørende. Kvinderne, ifølge Radway, “use their books to erect a barrier between themselves and their families in order to declare themselves temporarily off-limits to those who would mine them for emotional support and maternal care” (Radway, 12), og hun konkluderer, at romance-læsningen, ifølge dem, “functioned as a ‘declaration of independence’, as a way of securing privacy while at the same time providing companionship and conversation” (Radway, 11).

Dette perspektiv, at romance-læsningen bliver forbundet med en form for opør og “self-care” (Radway, 12), genfindes hos Blanche Stories, som markedsfører romance i lydbogsformat netop som en måde for kvinder at få tid til sig selv på. På appens hjemmeside finder man et såkaldt “nydelsesmanifest”, hvor det fremgår at:

“ Njutning är en viktig del av livet [...]. Ändå är det njutning som först prioriteras bort i vardagen, framförallt av oss kvinnor. Kanske är det något man bara unnar sig på semester? Kanske känns det inte okej att prioritera sina egna behov? Kanske ligger det allra längst där nere på den där mentala to-do-listan? Eller kanske är det helt enkelt omöjligt att hinna med i vardagspusslet? Vi på BLANCHEstories brinner för att få in mer njutning i kvinnors liv. Därför skapade vi Sveriges första app med romantiska och erotiska noveller – av kvinnor, för kvinnor. Genom att se till att hundratals korta ljudnoveller av högsta kvalitet alltid finns tillgängliga i fickan flätar vi in njutning i kvinnors liv. För det är hög tid för kvinnor att få mer tid till njutning! (Blanche 2024a)

Som selve “manifest”-betegnelsen signalerer, markedsføres Blanche Stories som et feministisk projekt, hvor det at læse, eller lytte, til romantisk fiktion er lig med “nydelse”, særligt for kvinder, der fremstilles som en gruppe, der ikke prioriterer egne behov, fordi de har travlt med hverdagens forpligtelser (Sundén og Linkis). Formatet, den korte “lydnovelle”, som dominerer på platformen, fremstilles som perfekt til formålet, eftersom den let lader sig integrere i “hverdagspuslespillet”. Det fremgår også på hjemmesiden, hvor Blanche motiverer sin satsning på lydbogsformatet:

“Ljubböcker har revolutionerat vårt sätt att fördjupa oss i romantiska berättelser. Genom sin mobilitet och fördjupande uppläsning har de blivit en oundgänglig resurs för att uppleva kärlekshistorier. Möjligheten att lyssna var som helst och när som helst gör det enkelt att fly undan vardagens stress och följa med i berättelserna. (Blanche 2024b)

At lydbogsformatet fremhæves og foretrakkes for sine praktiske egenskaber, sin fleksibilitet, mobilitet og tilgængelighed, der gør det muligt at integrere litteraturbrug i det moderne hverdagsliv, er efterhånden en veletableret sandhed (Have og Stougaard Pedersen; Rubery 2016). Lydbogens nylige popularitet tilskrives netop ofte disse egenskaber, som betyder, at man kan lytte til bøger, mens man gør rent, dyrker sport eller pendler til arbejde, og det er ifølge mange læsere en væsentlig grund til, at man vælger at lytte til lydbøger frem for at læse trykte bøger (Linkis og Pennlert 2022).

Således forbindes lydbogen med en effektivitetsdiskurs, som på mange måder faktisk står i modsætning til den forestilling om selvforkælelse og afkobling, som Blanche fremhæver i sin markedsføring af de romantiske lyd noveller. Lydformatet er en måde at presse litteratur ind i hverdagen på; nogle læsere fremhæver endog, hvordan formatet er med til at “effektivisere” deres læsning, fordi man kan konsumere flere bøger hurtigere (mange lytter også i forhøjet hastighed!), og samtidig med at man gør andet (Linkis og Pennlert 2022). Kritikken imod formatet går bl.a. på dette aspekt. Lydbogen forbindes med en distraheret måde at læse på, fordi man ofte ikke er fuldt fokuseret på teksten, som reduceres til en form for baggrundsmusik for andre aktiviteter (Koepnick; Knox). I forlængelse heraf bliver formatet også forbundet med lettilgængelig litteratur, som det ikke kræver meget at følge med i, typisk i populærlitterære genrer som krimi, feelgood eller romance (Linkis; Berglund). Samtidig går forestillingen om læsning som virkelighedsflugt igen i forbindelse med lydbogsformatet, særligt i en digital tid, med alt hvad det digitale format indebærer af øget mobilitet og støjreducerende høretelefoner (Have og Stougaard Pedersen; Rubery 2016). Sound studies-forskeren Michael Bull fremhæver, at mobil lytning via digitale devices, herunder lydbogslytning, bliver en måde for lytteren at isolere sig fra sine omgivelser på, bogstaveligt talt lukke sig inde i en “lydboble” ved hjælp af høretelefonerne (Bull), og nyere lydbogsforskning bekræfter, at lydbogslytter bl.a. motiverer deres lydbogsbrug som “eskapisme” eller en måde at distrahere sig fra omgivelserne på (Linkis; Linkis og Pennlert 2022).

Eksemplet Blanche Stories på én gang bekræfter og komplicerer dette billede af såvel lydbogsformatet som romance-genren: Romance i lydformat fremstilles på appen som frirum fra hverdagen, som de skriver, en måde at dedikere tid til sig selv

på, “say, 15 minutes a day”, som det hedder på den engelske version af hjemmesiden (Blanche 2024c). Fokus er på lystlæsning med tryk på *lyst*, 15 minutters “nydelse” frem for koncentreret fordybelse. Samtidig betyder den ovenfor nævnte effektivitetsdiskurs og forestilling om lydformatet som forbundet med multitasking, at man også kan sætte spørgsmålstegn ved appens feministiske projekt: Frem for, som Radways husmødre, at tage en pause fra hverdagssystemerne, kan Blanches brugere takket være lydnovelle-formatet passe nydelsen ind i hverdagspuslespillet, så man når det hele alligevel. Snarere end at ændre på noget, opretholdes dermed status quo, bare med en 15-minutters “self-care”-ventil.⁵

Imidlertid er det ikke bare lydformatets praktiske aspekter, som fremhæves hos Blanche, men også at formatet angiveligt fremmer indlevelsen og oplevelsen i de romantiske fortællinger. “En ljudbok erbjuder en annorlunda och mer levande upplevelse av berättelsen genom att den är inläst av professionella röster”, hedder det således på hjemmesiden, og “uppläsare ger liv åt karaktärerna, vilket underlättar för oss att förstå deras känslor och handlingar” (Blanche 2024b). Her er altså en forestilling om, at lydformatet og oplæsningen tilfører noget til fortællingen, som forstærker den følelsesmæssige indlevelse i karaktererne og i kærlighedshistorien, som er så central for genren. Vi er her ikke så langt igen fra Austen og Mr. Crawfords indlevelseshvide oplæsning, der henfører og forfører.

Udover praktisk tilgængelighed tilfører lydformatet altså, ifølge Blanche, noget til teksterne og til selve den romantiske oplevelse. For at undersøge dette noget, vil jeg i det følgende se nærmere på nogle af de fortællinger, som er udgivet af Blanche. Appen fungerer både som forlag og distribueringsplatform og samarbejder direkte med en række forfattere, som skriver tekster til appen, samtidig med, at de udvælger ældre tekster, som de tilgængeliggør i lydbogsformatet. Således flytter jeg fokus fra de forestillinger og diskurser, som omgiver læsningen – eller lytningen – af romance, til selve teksterne. *Hvad* lytter man til, når man lytter til lydromantik på Blanche, og hvordan spejler disse fortællinger, hvordan lydformatet og dets brugsformer er med til at forme romance-genren i dag?

Eskapisme og bogromantik

Når man åbner appen Blanche Stories mødes man af et lyserødt interface med overskriften “Time for pleasure!” Man kan lytte på svensk eller engelsk, og fortællingerne på appen er inddelt i tre hovedkategorier: romantik, erotik og en “lust och hälsa”-kategori, som spænder over forskellige former for, oftest ikke-fiktivt, indhold, eksempelvis meditationer eller “kraftfulla guider och avkopplande stories för sinnestro”.⁶ Her fokuserer jeg på det litterære indhold, altså romantik og erotik-kategorierne, som primært består i 10-15 minutter lange fortællinger, de såkaldte lyd noveller. På den engelsksprogede version af appens hjemmeside beskrives teksterne som: “stories that will make you blush and tomorrow fade away” (Blanche 2024c). Her er altså fokus på den følelsesmæssige effekt og ingen forestilling om litterær tyngde, som efterlader et varigt indtryk. Det korte format prioriteres, fordi det, som det hedder, “ska vara enkelt att lyssna på en novell i vardagen utan att det tar för mycket tid i anspråk” (Blanche 2024b): igen, 15 minutters daglig nydelse (Sundén og Linkis).

Dette til trods er de fleste af novellerne organiserede i serier, hvor typisk tre af de korte afsnit tilsammen former en sammenhængende historie.

Et kort overblik over indholdet i appen antyder, at forestillingen om romance som forbundet med en "flugt" fra hverdagen går igen i mange af de nye fortællinger, som er skrevet til appen. Novellerne eller serierne med stærkt alliterations-prægede titler, som "Bar himmel över Barcelona", "En munskbit på Maldiverna", "Möt mig på Manhattan", "Passion i Paris", "Anonyma i Alparna", "Rom i regnet" eller for den sags skyld "Kär i Köpenhamn", fokuserer typisk på konkrete (ferie)destinationer (Sundén og Linkis). Radway beskriver romance-læsning som "a figurative journey to an utopian state of total receptiveness where the reader, as a result of her identification with the heroine, feels herself the object of someone else's attention and solicitude" (Radway, 97). Som titlerne antyder, bliver denne utopiske rejse mod omsorg og kærlighed ofte, i fortællingerne på Blanche, forbundet med en fysisk rejse. Forskellen fra Radways romance-læsende husmødre er, at heltinderne i disse tekster (såvel som den formodede målgruppe), typisk er moderne karrierkvinder, som "flygter" fra hverdagsliv som, for eksempel, influencer på Instagram ("Rom i Regnet"), PR-medarbejder ("Anonyma i Alparna") eller programmør i Silicon Valley ("En het romans i San Fransisco").

Samtidig med at selve læsningen, qua hele appens koncept, skal foregå integreret i hverdagslivet, opkoblet med høretelefoner og netværksforbindelse, fremstilles romantik altså som noget, der foregår langt væk fra hverdagen. I flere tilfælde forbindes forestillingen om en fysisk flugt med en udtalt romantisering af det ikke-opkoblede liv, af fysiske bøger og traditionelle litterære "settings" (Sundén og Linkis). Et eksempel er fortællingen "Passion i Paris" af Bianca Grandi om Alice, som tager til Paris for at leve "drömmen om ett liv i romantik" (Grandi 2022a). Her møder hun i første afsnit Philippe, som er "den perfekta parisiska killen" (Grandi 2022a) – fordi han er dannet, elsker poesi og bor i en taglejlighed i Saint Germain. De mødes på en café, hvor de begge sidder og "poserer" med en bog (01.41), eller "i alle fall gjorde jag det", (01.42) indrømmer Alice – en del af Philippes tiltrækningskraft er, at han aldrig ser op fra sin bog. Alices "poseren" spejler, hvordan bøger her ses som en nødvendig del af den romantiske setting: det handler mere om at blive set med en bog end om at læse: Det forstærkes i seriens næste afsnit, hvor Alice, midlertidigt, er kommet sig over Philippe og i stedet forelsker sig i den ældre, gifte boghandler Jacques. Hun opsøger ham i hans boghandel ved Seinen, som dufter af "gamla böcker och cederträdsparfym" (Grandi 2022b, 06.03), og forholdet kulminerer med hed sex i et baglokale fuldt med gamle bøger, lænet op imod en bogreol (Sundén og Linkis).

Fysiske bøger og litteratur indgår i flere af disse fortællinger som mødested og tilflugtssted fra en hverdag, der ofte beskrives som forbundet med overfladiske Tinder-dates og sociale medier-blues (f.eks. i "Rom i regnet"). Andre eksempler er serien "Bokcirkeln" af Eleonora Zacke, hvor Kristina springer ud som lesbisk efter mødet med litteraturforskeren Valborg, som dukker uindbudt op til hendes læsekreds om Selma Lagerlöf (Sundén og Linkis). Eller Saga Stigsdotters "What happens at Bokmässan", hvor heltinden Antonia er forlagsredaktør på et krimiforlag og på bogmesse i Göteborg. Her møder hun Freja, som er forfatter til en skandaløs

erotisk roman, der “har tagit Sverige med storm” (Stigsdotter). Igen er bøger forbundet med bevægelse væk fra hverdagslivets faste – i Kristinas tilfælde, heteroseksuelle – rammer, samtidig med at der ikke er tale om at flygte *ind* i bøgerne. I stedet ses en romantisering af de fysiske (og sociale) rammer: bogmessen, læsekredsen eller boghandlen, og af bogen som fysisk genstand (Sundén og Linkis). Sidstnævnte perspektiv ses måske tydeligst i “What happens at Bokmässen”, hvor Antonia er fascineret af Frejas roman om en kvinde, som finder et mystisk gammelt objekt på et museum, hvilket sætter gang i, at hun udforsker sin seksualitet og til sidst “forener” sig med objektet. Romanen selv beskrives som et lignende fetisheret objekt. Antonia er den stolte ejer af et af de første 100 eksemplarer, som udkom sammen med en specialproduceret vibrator, og hun “mindes när jag vägde boken i handen för första gången, ett svart omslag med guldkantade sidor, gammaldags och exklusivt” (Stridsdotter, 08.20-08.39; se også Sundén og Linkis).

Bogen er både fetisheret fortidslevn og eksklusivt kulturelt symbol. Som jeg har beskrevet mere indgående andetsteds sammen med Jenny Sundén, er denne romantisering eller erotisering af bøger på en lydbogsapp interessant som eksempel på en bredere tendens, en dyrkelse af bøger i digital kultur – det, den amerikanske litteraturforsker Jessica Pressman kalder for “bookishness” (Pressman 2020; Sundén og Linkis). Pressman peger på, hvordan bøger får ny betydning i en digital kultur, hvor de ikke længere kan tages for givet:

“ At the moment of the book’s foretold obsolescence because of digital technologies – around the turn of the millenium – we saw something surprising: the emergence of a creative movement invested in exploring and demonstrating love for the book as a symbol, art form, and artifact. This is what I describe as “bookishness”: creative acts that engage the physicality of the book within a digital culture, in modes that may be sentimental, fetishistic, radical. (Pressman 2020, 1)

Pressman beskriver bookishness både som en bred tendens, der manifesterer sig overalt i moderne kultur, og som en æstetisk trend i det 21. århundredes “post-digitale” litteratur, hvor hendes fokus er på eksperimenterende romaner, som leger med den trykte bogs materialitet (Pressman 2009). I lyd novellerne på Blanche er denne bogdyrkelse mindre materielt forankret og fungerer mere som et romantisk motiv i tekster, som er “født” digitale og aldrig selv har set en fysisk bogside. Som vist ovenfor er flere af fortællingerne lige så meget udtryk for en romantisering af bogen, som de er (lyd)bøger om romance.

Samtidig er disse fortællinger imidlertid ikke mindre formet af lydformatet og lydbogens egenskaber, som ligeledes, i flere af teksterne, anvendes til at forstærke den romantiske eller erotiske oplevelse. Lydmedier, såvel lydbøger som for eksempel podcasts, forbindes ofte med en “sonisk intimitet” (Pettman), som blandt andet tilføres gennem selve oplæsningen, den menneskelige stemme, men også gennem musik og lydeffekter og gennem de teknologier, som anvendes til at formidle historien (Have og Stougaard Pedersen; Bellas og McAlister). Athena Bellas og Jodi McAlister argumenterer således for, at lydbogsromantik, eller -erotik, kan “cocoon the listener in an intimate encounter with another (or others) in both imaginative

and tangible ways” (6).⁷ Lydbogen formidler blandt andet intimitet gennem selve teknologien: At man lytter til fortællingen med høretelefoner, betyder, at teksten tales direkte ind i øret, og der etableres, hvad Matthew Rubery kalder for “ear contact”, et “unbroken link between voice and ear” (Rubery 2008, 72). Denne form for intimitet gælder for så vidt alle former for lydfortællinger, men i tilfældet lydromantik forstærkes denne effekt gennem det romantiske eller erotiske indhold: “we will whisper in your ear, all that you want to hear...” (Blanche 2024c), som det hedder hos Blanche.

Blanche og lignende apps udnytter således lydformatet til at skabe en intim oplevelse, hvor teknologien spiller sammen med fortællingernes indhold og de konkrete lydeffekter, musik og oplæsning. Alle lydnovellerne indlæses af kendte svenske skuespillere, og mens der langt fra er tale om klassisk radiodramatik – der er altid bare én indlæser – læses der med en vis dramatisering, som f.eks. i “Passion i Paris”, hvor Paris-temaet antydes med fransk udtale af visse ord. Den romantiske parisiske setting indikeres yderligere med et stemningssættende “soundscape”: For eksempel indledes serien med harmonika-musik, lyden af fuglekvidder og summen fra folk, der snakker, som på en café (en henvisning til den café, hvor hovedpersonen først møder sin Philippe). Alle teksterne på Blanche tilsættes desuden en form for underlægningsmusik. For hver fortælling krediteres en komponist i appen sammen med forfatteren og indlæseren. Musikken er med gennem hele fortællingen; ofte starter den blidt og langsomt og helt i baggrunden, men skifter så typisk karakter, bliver mere påtrængende og intens, når vi nærmer os et klimaks i fortællingen – som f.eks. når Alice endelig kysser sin boghandler, eller Antonia lukker døren til hotelværelset i Göteborg og finder sin vibrator aka bog-merchandise frem fra håndtasken. Musikken har altså en både narrativ og stemningsopbyggende funktion i disse noveller (Sundén og Linkis); den guider frem mod den forløsning, som er central for genren – den lykkelige slutning for romancerne eller det seksuelle klimaks i de erotiske fortællinger – selvom denne forløsning på det narrative plan, oftest bare er midlertidig, fordi historien og forholdet fortsættes i næste afsnit.⁸

Novellerne på Blanche udnytter altså lydformatet til at forstærke den romantiske stemning og tilpasse teksterne den måde at bruge litteratur på, som er forbundet med formatet – de 15 minutters hverdagsflugt – samtidig med at de ofte dyrker den trykte bog og litterær kultur som romantisk motiv. Denne dobbelthed bliver tydeligere og mere kompleks i en anden kategori af indhold på appen, nemlig ældre tekster, som genfortolkes i lydformatet.

Klassikerudklip og kærlighedsbreve

Udover at producere nye lydnoveller i genrerne romance og erotik profilerer Blanche sig også på at tilgængeliggøre ældre tekster i lydformat. Disse tekster er interessante, fordi de afspejler appens funktion som kurator, som ved at udvælge og adaptere disse tekster til lyd er med til at forme en ny, romantisk version af litteraturhistorien. Her er altså ikke tale om “romance” i den populære betydning, som en etableret populærlitterær genre, ofte defineret ved skematisk plotstruktur og en lykkelig slutning (Radway; Abrahamson 2018, 57-67), men om tekster eller

uddrag af tekster, som på forskellig vis præsenteres som “romantiske” – blandt andet, vil jeg argumentere for, gennem lydformatet. Konkret skal fremhæves to serier, dels en serie med uddrag af litterære klassikere, dels en serie med berømtheders kærlighedsbreve.

Klassikerserien forbinder sig ved første øjekast til den bookishness-tendens, som også ses i de nye lydnoveller: En udpræget romantisering af fortidens bogkultur kommer til udtryk, idet serien i appen præsenteres med billeder af bogomslag i pastelfarver, produceret med gammeldags bogtrykkerkunst. Også indholdsmæssigt forbinder serien appen med en etableret litterær kultur: Klassiske kærlighedsromaner af Austen og Emily Brontë placeres sammen med værker af Thomas Hardy, F. Scott Fitzgerald, Charles Dickens, D.H. Lawrence, Lev Tolstoj og mange flere. Uddragene fremstår anderledes end de nyskrevne lydnoveller på Blanche: Mens de nye tekster tydeligt er konstrueret med fokus på de 15 minutters nydelse, hvor hvert afsnit skal kunne stå alene og har et eget narrativt forløb, som fører frem mod et klimaks, er klassikerteksterne uddrag, som peger mod den større helhed. I et interview om serien fremhæver Blanche, at uddragene er tænkt som smagsprøver, som kan lokke nye læsere til de gamle værker: “Att vi ger ut valda ögonblick i klassikerna gör att lyssnaren kan närma sig ett verk de kanske inte tidigare vågat sig på, och på de 10–15 minuter våra noveller består av hinner de bilda sig en uppfattning av huruvida de sedan vill läsa hela verket” (Dahlgren). Satsningen fremstilles altså fra Blanches side som en form for dannelsesfremstød, som er med til at komplicere mere stereotypiske forestillinger om romantisk fiktion. Serien har som erklæret mål at gøre opmærksom på det romantiske og erotiske i litteraturhistorien. “Erotik och romantik är teman som är ständigt aktuella och berör alla människor, och vi vill visa att det alltid varit en aktiv del av litteraturen” (Dahlgren). De udvalgte tekster spejler dette mål. Flere er, som nævnt, velansete klassikere, som tilfører en form for kulturel kapital til appen. En anden kategori er værker, som er blevet oversat eller ugleset på grund af det erotiske indhold – det gælder for eksempel værker af Kate Percival (“Amy Denmeads historia”), John Cleland (“Fanny Hill”) og Kate Chopin (“En respektabel kvinna”). Blanche sætter sig for at føre disse tekster frem i lyset, og i flere tilfælde er værkerne oversatte til svensk for første gang.

Blanches klassikerserie kan ses som en “romantisering” af litteraturhistorien, dels ved at hive oversete værker frem i lyset under et klassikermærkat, dels ved at fremhæve romantiske passager i etablerede hovedværker. Det fremgår ikke af appen, hvordan og hvorfor de specifikke passager er udvalgt – snarere fokuserer beskrivelserne i appen på at introducere til forfatteren eller værket som helhed, mens passagen i sig selv ofte står uden kontekst. Scenerne, som er valgt ud, er i de fleste tilfælde præget af dialoger, hvilket kan forklares med, at lydbogsformatet ofte fremhæves som velegnet til dialogbårne tekster (Berglund; Linkis og Pennlert 2020). De er typisk “romantiske” i den betydning, at de har fokus på romantiske relationer mellem karaktererne og på den ene eller anden måde er afgørende for udviklingen af disse relationer, om end de konkrete scener langt fra forsyner lytteren med nogen forløsning, men snarere peger videre frem, eller tilbage, i fortællingerne. Uddragene inkluderer f.eks. Mr. Darcys mislykkede frieri til Elisabeth i Austens *Pride and Prejudice*, som lægger grundstenen for Elisabeths ændrede syn på ham og bliver et

vendepunkt for deres romance. Uddraget af Brontës *Wuthering Heights* gengiver en skæbnesvanger samtale mellem heltinden Catherine og pigen Nelly, om Catherines tanker om giftermål, som overhøres af hendes elskede Heathcliff og på sin side forsegler deres fremtid. I *The Great Gatsby* af Fitzgerald er Daisy og hendes mand til fest hos Gatsby, en aften som har brændt sig fast i hukommelsen hos fortælleren Nick, hvor Daisy synger og danser, og Gatsby mindes deres fortid og første kys. Uddraget af Dickens' *Great Expectations* giver os en samtale mellem den unge Pip og Miss Havisham, om Havishams adoptivdatter, Pips elskede Estella, og hendes kolde hjerte. Og så får vi et vampyrangreb med erotiske undertoner i Bram Stokers *Dracula*, afværget af Grev Dracula i egen høje person.

Klassikeruddragene er altså scener, som på forskellig vis sætter fokus på det romantiske indhold i de store værker, om end de ofte er langt fra romance-genrens "happy ending". I en analyse af uddrag af Charles Dickens' værker noterer Kirstin Andersen, at det at udgive tekster i uddrag kan have en reducerende effekt: "publishing excerpts from literary texts can function as a form of censorship, reducing the complexity and ambiguity of the original" (Andersen, 24). Det at udgive uddrag er selvfølgelig ikke noget nyt – som bl.a. Abigail Williams påpeger, var det allerede tilbage i 1800-tallet en etableret praksis at udgive fragmenter af kendte værker netop med henblik på højtlesning (Williams 2017, 3). Blanchés klassikerserie kan ses i forlængelse af den tradition, samtidig med at appens overordnede projekt og romance-fokus er med til at, med Andersen, "reducere" dem til den romantiske scene. Således ser vi en spænding mellem teksterne selv og den indpakning, de får i appen som lydnoveller, der skal passe ind i forestillingen om 15 minutters daglig nydelse. Lydformatet anvendes her til at forstærke den romantiske "vibe" gennem musik og intim stemmeføring. Uddragene er indlæst af skuespillerne Linus Wahlgren og Cecilia van der Esch. Valget af indlæser er tydeligt "kønnet" med tekster skrevet af kvinder eller fortalt fra en kvindelig hovedpersons perspektiv læst op af van der Esch, mens de mandlige forfattere eller hovedpersoner læses af Wahlgren.⁹ At der således tilstræbes en overensstemmelse mellem indlæser og hovedperson eller forfatter, signalerer, hvordan der snarere end blot en neutral oplæsning er tale om forsøg på at dramatisere klassikerne gennem lydformatet, og serien markedsføres da også med fokus på indlæserne (Sundén og Linkis). Alle uddrag er desuden tilsat musik af komponisten Kristoffer Wallman. Modsat de nye lydnoveller synes musikken i klassikeradaptationerne ikke at gå mod et tydeligt klimaks; den er derimod harmonisk baggrundsmusik, hvor samme tema går igen i flere af de forskellige indlæsninger uden umiddelbar kobling til teksternes indhold. Musikken synes dermed, igen, at bidrage til en form for romantiseret – harmoniseret – indpakning af de historiske tekster, der i sig selv, som uddrag med brudstykker af samtaler og spændingsprægede relationer, fremstår relativt uforløste.

En lignende romantisk indpakning af et historisk materiale kan iagttages i Blanchés anden serie, "Kärleksbrev från förr". Serien består af kærlighedsbreve af berømte personer, som Oscar Wilde, Henry VIII, Ludvig van Beethoven, August Strindberg og Hjalmar Söderberg, og er indlæst af skuespilleren Richard Ulfäter. Serien præsenteres som følger:

“ I en tid där ömhetsbevis bytts ut till förkortningar och emojis och långa smäktande kärleksförklaringar erstätts med booty calls eller oombedda bilder vill vi i stället lyfta de riktiga välskrivna kärleksbrevet. Vi har därför valt ut ett urval riktigt romantiska kärleksbrev, skrivna av författare, konstnärer, kungar och kompositörer. (Blanche Stories 2024d)

Igen fremhæves altså en modsætning til den digitale kulturs udtryksformer; det gammeldags “velskrevne” kærlighedsbrev fra fortiden sættes over for nutidens emojis. Serien kan ses som udtryk for, hvordan kærlighedsbrevet – og papirbrevet i det hele taget – får ny betydning i den digitale kultur, som antropologen Michelle Janning fremhæver: “the nearly ubiquitous availability of digital communication [...] has affected the frequency and format of love letter writing, sharing, and storing; it has also changed the very meaning of a paper letter as something that may be even more treasured given its rarity” (Janning, 3). Blanches satsning på disse breve kan dermed ses, igen, som udtryk for en romantisering af en førdigital tid, hvor papirbrevet forbindes med en velformuleret – og muligvis mere ægte – kærligheds-erklæring hævet over nutidens forkortelser og digitale udtryksformer.

Brevenes indhold påmindrer da også om denne fortid. Lydversionerne gengiver en udpræget “skriftlighed”: Vi mindes om papirbrevets formalia, lige fra dato og stedsangivelser i begyndelsen af brevene til et genkommende indholdsmæssigt fokus på adskillelse og fravær. Man skriver breve, fordi man er adskilt fra den elskede, og det tager tid for papirbrevet at nå frem. Brevenes indhold vidner om disse vilkår: Henry VIII spekulerer over, hvornår han kan være tilbage i London hos Anna Boleyn; Oscar Wilde skriver fra en fængselscelle med længsel efter at se sin “dear boy” Lord Alfred igen, og Hjalmar Söderberg drømmer om gåture med sin danske Emilie på Langebro under Københavns gadelygter, mens han kæmper med at håndtere sin sure kone og deres forsømte børn hjemme i Sverige.

Samtidig med at papirbrevets form og kommunikationsvilkår således afspejles i indholdet, er lydformatet også med til at fremhæve en intimitet i de gamle tekster, som allerede ligger i brevformen, men som i lydformatet synes at blive nærværende og “levende” i kraft af oplæsningen. Som nævnt fremhæves det ofte, hvordan indlæserens stemme etablerer en intimitet i lydbogsoplevelsen (Have og Stougaard Pedersen; Bellas og McAlister). Det bliver tydeligt med Ulfstätters oplæsning, der dramatiserer brevskriverne: Hans formelle tone formidler en lidt stiv Henry VIII, helt anderledes end hans Wilde, formidlet i en lysere, mere drenget tone, eller hans oplæsning af Strindbergs breve med dyb, alvorlig stemmeføring. At der, som det fremhæves i beskrivelsen af serien i appen, er tale om autentiske breve, synes at forstærke det intime element: Gennem oplæsningen kommer vi tæt på de historiske skikkelser: Det bliver Wilde, Strindberg eller Henry VIII, som taler.

For hver forfatter eller brevskriver er det en række breve, som læses op, hvilket i princippet gør det muligt at følge forholdets udvikling over tid, samtidig med at det vel at mærke kun er den ene side, som får stemme. Det er berømtedens (og mandens) perspektiv, som formidles, hvilket passer med målgruppen: Den formodede kvindelige lytter får derved oplevelsen af at være modtager af kærlighedsbrevet. Det betyder imidlertid også, at kvinderne, Boleyn, Söderbergs Emilie eller Beethovens elskede, forbliver tavse. Kontrasten mellem perspektivet, som formidles i

brevene, og det, der ikke står der, men som vi ved givet den historiske kontekst, er med til at introducere en spænding mellem det romantiske indhold og den historie, som ikke nødvendigvis følger romance-genrens konventioner. At Henry VIII et par år senere fik halshugget den Anne, han længes sådan efter i sine breve, eller at Wilde endte alene og skandaliseret for sin homoseksuelle forelskelse, går således imod populærromantikens lykkelige slutning og siger noget om, hvordan Blanches kortfattede lydversioner, komplette med blød baggrundsmusik og Ulfstätters intime stemmeføring, er med til at romantisere det historiske materiale.

Fælles for både klassiker-uddragene og kærlighedsbrevene er altså en form for romantisering gennem lydformatet og i kraft af den udvælgelse og præsentation af teksterne, der finder sted i appen. Lydformatet og den dramatiserede oplæsning, Wahlströms *Dracula* eller Ulfstätters *Strindberg*, er populært sagt med til at gøre de historiske tekster levende igen, men samtidig bliver appens kuratering udtryk for en slags romantisering gennem dekontekstualisering: Det er bare den ene side af korrespondancen, vi får, øjeblikke i historien og hovedværker leveret i form af 15 minutters romantiske “bidder”, som passer perfekt til togturen eller løbeturen, tilsat intim stemmeføring og stemningsfuld underlægningsmusik.

“In bits and scraps”: Blanche læst med Austen

Tilbage i *Mansfield Park* diskuterer de unge mænd, efter den forførende Shakespeare-performance, hvad der kendetegner god oplæsning. Edmund, Fannys fætter, spørger til performeren Crawford's forhold til Shakespeare-stykket. Crawford mener, at man vel altid, som englænder, kender sin Shakespeare, uanset om man har læst ham, hvortil Edmund svarer:

“His celebrated passages are quoted by everybody; they are in half the books we open, and we all talk Shakespeare [...]; but this is totally distinct from giving his sense as you gave it. To know him in bits and scraps is common enough; to know him pretty thoroughly is, perhaps, not uncommon, but to read him well aloud is no everyday talent. (Austen 2012, 380-81)

Her introduceres en skelnen mellem at tale og læse, som går igen gennem romanen (Harlan): “we all talk Shakespeare” i brudstykker, “bits and scraps” uden en dybere forståelse eller kontekst – som klassikerbidderne på Blanche, fristes man til at sige – men at læse Shakespeare og læse ham højt godt kræver en dyb forståelse for værket, ifølge Edmund. Crawford har selvfølgelig ikke denne forståelse, hverken for Shakespeare eller for noget andet, inklusive Fanny. Det er Edmund, som står som den gode læser i romanen og som fortæller for romanens moralske værdier. Det er da også ham, som er Fannys store kærlighed, “helten”, hvis vi skal tale romancens sprog, og det er ham, som får hende til sidst, trods alle Crawford's forførelsesforsøg. Hos Austen er højtlesning farlig, når den, som hos Crawford, kommer (for) tæt på skuespil; når den bliver “talt” uden at blive læst ordentligt (Kelly; Harlan). Det bliver tydeligt i en anden, meget omtalt passage i romanen, hvor de unge på *Mansfield* sætter sig for at opføre teaterstykket *Lovers Vows*. Stykket er så tæt, vi kommer på

noget, der ligner moderne populærrømtik hos Austen, og ifølge Edmund er det dybt skandaløst. Han forsøger at mane til besindighed og få sin søster, Maria, til at opgive stykket: “I think it exceedingly unfit for private representation and... I hope you will give it up. I cannot but suppose you will when you have read it carefully. Read only the first act aloud to either your mother or aunt, and see how you can approve it” (Austen 2012, 162). Problemet med skuespillet er, at de unge opfører det uden at læse det først, og at de derfor ikke formår at skelne mellem skuespil og virkelighed – som afspejlet i en af de andre unge damers tilgang til stykket, når hun spørger, hvem hun skal spille overfor: “which one of you gentlemen will I have the pleasure of making love to?” (Austen 2012, 166; Kelly). I romanen bliver hele affæren med skuespillet udtryk for dette problem, som i sidste ende får store konsekvenser for førnævnte Maria, som ikke kan se gennem skuespilleren Crawfords forførelse som netop det, blot skuespil, og derfor kaster sit ægteskab bort for ham.

Mansfield Park er ofte blevet læst som “anti-theatrical” (Kelly) og fremstår i den forstand som udtryk for en tid, hvor stillelæsning er på vej frem sammen med romanen – hvor højtlesning har været normen, men læsning som stille fordybelse, personificeret i den indadvendte Fanny, vinder frem (Kelly; Simons). Samtidig skal det bemærkes, at højtlesningen dominerede læsekulturen langt op i det 19. århundrede og ikke mindst var forbundet med læsning af romantik eller sentimental litteratur (Williams, 5). Netop derfor bliver det interessant at sammenligne 1800-tallets litterære kultur og den tids debat om højtlesning med de diskussioner, vi ser i dag omkring lydbogsindlæsning.¹⁰ I sine læsninger af såkaldte “elocution manuals” fra det 18. århundrede fremhæver Abigail Williams, at disse manualer anbefaler læseren at læse med indlevelse, men så heller ikke mere: “It will not be expected in the reader that he should enter into a theatrical exhibition of them [Shakespeares dramaer] and give them that personification which we are used to see displayed on the stage” (Williams, 30). Denne diskurs påmindrer tydeligt om det anti-teatraliske perspektiv i *Mansfield Park*, men taler også ind i nutidens diskussioner omkring lydbogsindlæsning. Den skelnen, som introduceres hos Austen mellem højtlesning og skuespil, kan således stadig iagttages i dagens digitale litteraturlandskab: Den er, kan man sige, relateret til forskellen på en lydbog og et lyd-drama eller en beriget lydbog, hvor teksten i de to sidstnævnte kategorier er dramatiseret og ofte forkortet. Som Blanches produktioner vidner om, er også den skelnen imidlertid under opbrud, som når de oplæste tekster tilsættes musik, fuglekvidder og intim stemmeføring. Blanche er interessant som eksempel på, hvordan udviklingen på dette felt drives af den app-baserede litteratur snarere end af mere etablerede aktører på bogmarkedet. Forlag i Skandinavien er generelt tilbageholdende med dramatiseringer eller lydberigelse af litterære tekster, idet de oftest fremhæver en efterspørgsel efter mere neutrale indlæsninger (samtidig med at dramatiseringer med flere stemmer og lydeffekter også er dyre at producere). En aktør som Blanche, som satser på det helt korte format og samtidig har mere fokus på at sælge en app og en romantisk eller erotisk “oplevelse” snarere end et litterært værk, er imidlertid friere til at eksperimentere med formatets muligheder.

Lydformatets aktuelle fremgang spejles i, at Austens egne værker findes tilgængelige i et utal af forskellige lydbogsversioner: På streamingtjenesten Storytel ligger

de første 15 lydbogsversioner af *Mansfield Park*, og på amerikanske Audible findes også flere lyd-drama-adaptationer, for eksempel i Audibles egen store produktion, *The Collected Jane Austen* (Austen 2020). Selve den anti-teatraliske roman får vi her dramatiseret med et “full cast” af kendte skuespillere og tilsat musik og lydeffekter. For eksempel får vi i Audibles version scenen med Crawfords Shakespeare-oplæsning med lyden af knitrende kaminild i baggrunden. Vi hører hans højtlesning i et par minutter, modsat i romanen som ikke gengiver den oplæste passage, men bare beskriver, at der læses. Crawford fortsætter også med at recitere i baggrunden, mens romanens fortæller (Billie Piper) rapporterer om den effekt, oplæsningen har på Fanny. Sidstnævntes reaktion dramatiseres; vi får et lille henført “ahhh”, efter Crawfords performance er slut. Scenen efterfølges af diskussion mellem Edmund og Crawford ligesom i romanen, men med den forskel, at Crawfords stemme i lyd-dramaet gengives fuld af latter og flirtende smil, mens han gør kur til Fanny (Austen 2020).

Som jeg har argumenteret for, giver lydformatet liv til såvel gamle som nye tekster. Netop i forhold til 1800-tallets klassikere argumenterer forskningen ofte for, at lydbøgerne lader os genopdage betydningen af højtlesning i teksterne: “the wide appeal of audio versions of the novels signals a return to their original mode of transmission – reading aloud. Distinguished actors... have found their métier as exceptionally insightful readers of Austen, restoring the dramatic power of the texts which spoke directly to their first audiences” (Simons, 472). Som vist ovenfor får oplæsningen og lydformatet en særlig betydning i forhold til at formidle romantik, fordi de ofte anvendes til at fremhæve de romantiske dimensioner i teksten: Vi får Crawfords flirtende latter eller inderligheden i Richard Ulfstätters stemme, når han giver sin Oscar Wilde eller Hjalmar Söderberg. Jeg har argumenteret for, at denne romantisering bliver endnu tydeligere hos Blanche, fordi lydversionerne også er uddrag, som er valgt for at fremhæve det romantiske (eller erotiske) i de ældre tekster. Som uddrag fungerer de i forhold til konceptet om 15 minutters “lystlesning”, som passer ind i hverdagen – og som står i modsætning til den forestilling om læsning som fordybelse, som personificeres i såvel Austens Edmund som Philippe, “den perfekta parisiska killen”, som i “Passion i Paris” ikke vil se op fra sine bøger på caféen og derfor bliver så interessant for heltinden Alice.

Både Edmund og Philippe viser sig at være “endgame”, som man siger på de sociale medier om den heldige helt, som får en happy ending med heltinden (trods sidstnævntes fascination af en excellent Shakespeare-performance eller sidespring med en gift boghandler). De er værd at samle på, fordi de står for de værdier, som dyrkes i værkerne; Edmunds moral eller poesibelæst “dannelse” i Philippes tilfælde. Jeg har peget på en romantisering af den trykte bog såvel som af papirbrevet og den litterære klassiker i nogle af Blanchés lydnoveller, som står i kontrast til appens eget digitale format og den måde at læse og bruge litteratur på, som den synes at fremme. Hermed kan konkluderes, at der er en spænding, som vi allerede ser hos Austen: læsning som fordybelse kontra (højt)læsning som lystlesning og forførende performance. Begge forestillinger findes og sameksisterer på Blanche og i den moderne litterære (lyd)romantik. Med lydnovelle-formatet banes vej for en form for romantisk fiktion, der fokuserer mindre på romance som genre defineret ved et skematisk plot og bevægelsen mod en lykkelig slutning og mere på romantisk

“stemning” i en tekst – hjulpet godt på vej af underlægningsmusik og intim stemmeføring. Det sker, af og til, på bekostning af den større kontekst eller den dybere forståelse, som Edmund efterlyser; det er klassikere læst op “in bits and scraps” og tekster, som måske er glemt i morgen: “stories that will make you blush and tomorrow fade away”. Blanches erklærede fokus på kortvarig nydelse og følelsesmæssig affekt frem for varig effekt kan ses som et åbent opgør med den litterære kulturs etablerede idealer – det er, kan man sige, som Austens Maria, som taler tilbage til den moraliserende Edmund og insisterer på sin ret til at lade sig forføre af skandaløst skuespil og en smægtende stemme. Men samtidig er appen og dens indhold, som vist, også præget af forestillinger om, at vejen til en dybere og mere ægte romantik ligger i bogkulturen, det “rigtigt velskrevne kærlighedsbrev” og i de klassikere, som, selv i udklip og indkapslet i et lyserødt interface, viser sig at være “endgame”.

Denne artikel er skrevet inden for rammene af forskningsprojektet “Mellan ljud och text: produktion, innehåll och upplevelser av multimodal ljudlitteratur” (2024-2026), som er finansieret af svenske Vetenskapsrådet (ref: 2023-01135).

Noter

- 1 Konceptet blev først udviklet i USA i 2018 med lyderotik-appen Dipsea. På det skandinaviske marked kan, udover Blanche Stories, nævnes Ava Stories, med mere eksplicit erotiske eller pornografisk indhold, og Oh Cleo, som er baseret på et brugergenereret indhold. For en analyse af Dipsea og andre lyderotik-apps på det amerikanske marked, se Bellas og McAlister. For en diskussion af Ava over for Blanche, se Sundén og Linkis.
- 2 Austen er med her, fordi hendes romaner afspejler, hvordan læsning og højtlesning indgår som motiv i den tidlige romantiske fiktion. Hvorvidt Austens romaner faktisk er “romance” i moderne forstand, kan selvfølgelig diskuteres. Dog er det ikke til at komme udenom, at hendes romaner har status som urtekster i genrens historie, hvilket også spejles i hyppige referencer til dem i moderne (populær)romantik, såvel litteratur som film og tv-serier. For en diskussion af Austens status i romance-genrens historie, se f.eks. Abrahamson 2018.
- 3 Fordi jeg er interesseret i at undersøge lydformatets betydning for romantisk fiktion, fokuserer jeg her vel at mærke primært på Blanches *romantiske* indhold. En anden central indholdskategori er det erotiske indhold, som står i centrum i andre diskussioner af appen, f.eks. i Sundén og Linkis. For en diskussion af erotik-genren, blandt andet i forhold til romance-genren, se Hultman, som fremhæver, at de to genrer ofte flyder sammen (40). Dog er en central forskel, at erotik ikke nødvendigvis, på samme måde som romance-genren i den moderne populære definition, fokuserer på kærlighedsrelationen og den lykkelige slutning (jf. f.eks. Radway; Abrahamson). Blanche definerer selv forskellen på de to genrer, hvor novellerne i appens romance-kategori, skildrer “förälskelse, spänning, åtrå och kärlek” men “utan att bli för explicit”, mens de erotiske noveller “skildrar erotiska scener och händelser” med det primære formål “att ge mental och kroppslig njutning” (Blanche 2024b).
- 4 Forskning i romance voksede særligt frem i 1980'erne i takt med en bredere interesse for populærkultur (også i forlængelse af cultural studies-traditionen). Udover Radway kan nævnes Tania

- Modleski (1982), som fokuserer på tekster i genren snarere end læserne. Ifølge Abrahamson kan romance-forskning generelt deles op i tekstlæsninger og læserstudier – samtidig med, at feltet netop er nybrydende i en litteraturvidenskabelig kontekst, fordi flere studier, som f.eks. Radways, kombinerer disse to perspektiver. Af nyere romance-forskning i en skandinavisk kontekst kan nævnes studier af Maria Person (2015) og Elin Abrahamson (2018).
- 5 Denne kritik kan forbindes med en mere generel kritik af den såkaldte “populærfeminisme” som en trend (bl.a. i romance-litteraturen), der hylder kvinders frihed og selvstændighed, men med risiko for dermed at spænde ben for det feministiske projekt, idet der fastholdes en status quo i stedet for at fremme yderligere ligestilling og frigørelse (jf. også Abrahamson (2024) i nærværende nummer).
 - 6 Således bliver den romantiske lydfiktion integreret i en sammenhæng med overvejende fokus på velvære og sundhed snarere end f.eks. en mere eksplicit litterær eller omvendt eksplicit pornografisk kontekst. Se Sundén og Linkis for nærmere diskussion af Blanchés interface og det ikke-fiktive indhold på platformen.
 - 7 Bellas og McAlister analyserer en form for lyderotik på de amerikanske apps Dipsea og Quinn, som vel at mærke kendetegnes ved, at de inddrager lytteren mere direkte, for eksempel ved at de tiltaler lytteren direkte, hvilket også bidrager til en oplevet intimitet. I fortællingerne på Blanche er der typisk en anden distance, idet de tydeligt er markerede som oplæste (fiktions)-fortællinger, lydbøger, som oftest er fortalt i første person. Lytteren skal indleve sig i heltinden, men så heller ikke mere.
 - 8 Her er det værd at nævne en vis spænding mellem novelle-formatet, der skal bibringe et klimaks inden for de 15 minutter, og den lange fortælling, der udvikles over flere afsnit. Romance er traditionelt defineret ved sit plot: ideen om udviklingen af et forhold hen imod den lykkelige slutning (Radway, Abrahamson), modsat genren erotik, der, som nævnt ovenfor, mere defineres ved den erotiske scene (Hultman) og formålet, med Blanche, “att ge mental och kroppslig njutning” (Blanche 2024b). Men qua formatet, den korte lydnovelle, kan det synes, at Blanche udviser skellet mellem romantik og erotik i appen og udvikler en form for romance mindre fokuseret på plotudvikling og “happy-ending-formatet” og mere på den korte, nydelsescentrerede fortælling.
 - 9 Denne tendens, hvor indlæserens køn følger forfatterens og/eller hovedpersonens, spejler en bredere tendens i lydbogsindlæsning påvist af Karl Berglund, se Berglund 101-105.
 - 10 Diskussionen om læsning kontra dramatisering kan relateres til en bredere diskussion omkring begrebet *virtuositet* i det 19. århundrede: forestillingen om en stor teknisk og performativ kunnen, som personificeres hos Austens Mr. Crawford. Præcis som sidstnævnte blev virtuositeten ofte kritisk forbundet med en vis overfladiskhed – sat over for en dybere forståelse af, f.eks. musik eller tekst, som repræsenteret af Edmund.

Litteratur

Abrahamsson, Elin (2018): *Enahanda läsning. En queer-tolkning av romance-genren*, Stockholm: Ellerströms.

Abramhamsson, Elin (2024): “‘Jag skulle våga kräva allt’. Populärfeminism i svensk romancelitteratur”, i *Passage* 9, s. 27-48.

Andersen, Kirstin (2024): “Big Novels for Little Folks. Dickens Adapted, Abridged, and Excerpted for Young Readers”, i *Dickens Quarterly* 41.1, s. 22-34.

- Austen, Jane (2012 [1814]): *Mansfield Park*, Blackstone Publishing/Interactive Media.
- Austen, Jane (2020): "Mansfield Park", bearbejdet af Anna Lea, i *The Collected Jane Austen*, (Audible Original), Audible.
- Bellas, Athena og Jodi McAlister (2023): "Let me take care of you. Domestic caretaking fantasies in boyfriend experience audio erotica", i *Porn Studies* 10.3, s. 319-333.
- Berglund, Karl (2024): *Reading Audio Readers. Book Consumption in the Streaming Age*, London, New York og Dublin: Bloomsbury Press.
- Blanche Stories (2024a): "Njutmanifest", <https://blanchestories.com/njutmanifest/>, tilgået 5. marts 2024.
- Blanche Stories (2024b): "FAQ", <https://blanchestories.com/faq/>, tilgået 5. marts 2024.
- Blanche Stories (2024c): "Om BlancheStories", <https://blanchestories.com/om-blanchestories/>, tilgået 10. marts 2024.
- Blanche Stories (2024d): "Kärleksbrev från förr" (indholdskategori i appen Blanche Stories), tilgået 10. marts 2024.
- Bull, Michael (2007): *Sound Moves. iPod Culture and Urban Experience*, Routledge: New York.
- Dahlgren, Sölve (2022): "Erotikappen Blanche satsar på klassiker inlästa av Linus Wahlgren", *Boktugg*, 18. januar 2022: <https://www.boktugg.se/2022/01/18/erotikappen-blanchestories-satsar-pa-klassiker-inlasta-av-linus-wahlgren/>, tilgået 2. marts 2024.
- Grandi, Bianca (2022a): "En parisisk dröm", *Passion i Paris del 1*, Stockholm: Blanche Stories.
- Grandi, Bianca (2022b): "Bokhandlarens älskarinne", *Passion i Paris del 2*, Stockholm: Blanche Stories.
- Harlan, Susan (2008): "Talking and reading Shakespeare in Jane Austen's *Mansfield Park*", i *The Wordsworth Circle* 39.1-2, s. 43-6.
- Have, Iben og Birgitte Stougaard Pedersen (2015): *Digital Audiobooks. New Media, Users and Experiences*, New York: Routledge.
- Hultman, Anna (2022): *Vid pornografiens gräns. Erotik i svensk prosa 1819-2019*, Lunds Universitet, Stockholm: Vertigo Förlag.
- Janning, Michelle (2018): *Love Letters. Saving Romance in the Digital Age*, New York: Routledge.
- Kelly, Gary (1982): "Reading Aloud in *Mansfield Park*", i *Nineteenth-Century Fiction* 37.1, s. 29-49.
- Kjær, Birgitte (2021): "Ørelir for kvinder", i *Politiken* 5. april 2021.
- Knox, Sara (2011): "Hearing Hardy, Talking Tolstoy. The Audiobook Narrator's Voice and Reader Experience", i Matthew Rubery (red.): *Audiobooks, Literature and Sound Studies*, New York: Routledge, s. 127-42.
- Koepnick, Lutz (2013): "Reading on the Move", i *PMLA* 128.1, s. 232-37.
- Linkis, Sara Tanderup (2021): "Reading Spaces: Original Audiobooks and Mobile Listening", i *SoundEffects* 10.1, s. 45-55.
- Linkis, Sara Tanderup og Julia Pennlert (2022): "'En helt annan upplevelse'. Ljudbokens band till sina läsare", i *Tidskrift för Litteraturvetenskap* 52.1, DOI: 10.54797/tfl.v52i1.2227.
- Linkis, Sara Tanderup og Julia Pennlert (2020): "Episodic Listening. Analyzing the Content and Usage of Born-Audio Serial Narratives", i *Journal of Electronic Publishing* 23.1, DOI: 10.3998/3336451.0023.102.
- Marzec, Joanna Clare Bell (2014): *Reading Relationships in Jane Austen's Mansfield Park and Pride and Prejudice*, *Electronic Theses and Dissertations* 5169: <https://scholar.uwindsor.ca/etd/5169>, tilgået 10. marts 2024.
- Modleski, Tania (1982): *Loving with a Vengeance. Mass-produced fantasies for Women*, New York: Routledge.

- Pettman, Dominic (2017): *Sonic Intimacy. Voice, Species, Technics (or, How To Listen to the World)*, Stanford: Stanford University Press.
- Persson, Maria (2015): *Kärlek, passion och begär. Om romance*, Lund: BTJ.
- Pressman, Jessica (2009): "The Aesthetics of Bookishness in Twenty-First Century Literature", i *Bookishness: The New Fate of Reading in the Digital Age*, *Michigan Quarterly Review* 48, s. 465-82.
- Pressman, Jessica (2020): *Bookishness. Loving Books in the Digital Age*, New York: Columbia University Press.
- Stigsdotter, Saga (2022): "Freja", i *What happens at Bokmässan? del 1.*, Stockholm: Blanche.
- Sundén, Jenny og Sara Tanderup Linkis (2024): "Stories that will make you blush? Audio fiction on the verge between privacy and publicness", i *Sound Studies*, s. 1-18, <https://doi.org/10.1080/20551940.2024.2335684>.
- Radway, Janice A. (1984): *Reading the Romance. Women, Patriarchy, and Popular Literature*, Chapel Hill og London: The University of North Carolina Press.
- Rubery, Matthew (2016): *The Untold Story of the Talking Book*, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Rubery, Matthew (2008): "Play it again, Sam Weller. New Digital Audiobooks and Old Ways of Reading", i *Journal of Victorian Culture* 13.1, s. 58-79.
- Simons, Judy (2009): "Jane Austen and Popular Culture", i Claudia L. Johnson og Clara Tuit (red.): *A Companion to Jane Austen*, Blackwell Publishing LTD, s. 467-77.
- Williams, Abigail (2017): *The Social Life of Books. Reading Together in the Eighteenth Century Home*, New Haven og London: Yale University Press.
- Zacke, Eleonora (2022): "En extra gäst", *Bokcirkeln del 1.*, Stockholm: Blanche Stories.